

Opas vankilasta vapautuvalle

Tässä oppaassa kerrotaan, miten saat jo vankilassa ollessasi järjesteltyä elämäsi siviilissä.
Saat myös neuvoja, miten asioita hoidetaan muurien ulkopuolella.

Sisällysluettelo

Valmistaudu vapauteen jo vankilassa	3
Kirjoita lista	3
Kysy apua	4
Hanki kalenteri	5
Hoida 3–6 kuukautta ennen vapautumista	5
Ryhdy etsimään töitä tai opiskelupaikkaa	5
Ryhdy etsimään asuntoa	6
Ryhdy etsimään hoitopaikkaa	7
Hoida 1–3 kuukautta ennen vapautumista	7
Varaa aika sosiaalitoimistoon	8
Avaa pankkitili ja hanki henkilöllisyystodistus	8
Varaa aika lääkärille	9
Varaa aika velkaneuvontaan	9
Vankilasta vapautuminen	10
Vapautumispäivä	10
Hoida samana päivänä kun vapaudut	11
Ilmoittaudu työvoimatoimistossa	11
Käy sosiaalitoimistossa	11
Hanki puhelin ja puhelinliittymä	11
Hoida 1–3 päivää vapautumisen jälkeen	12
Ilmoittaudu Kriminaalihuoltolaitoksella	12
Hae työttömyysturvaa	12
Selviytyminen siviilissä	13

Valmistaudu vapauteen jo vankilassa

Vankilasta vapautuminen vaatii suunnittelua ja asioiden järjestelyä.

Mitä huonommin sinun asiasi olivat kun tulit vankilaan, sitä enemmän aikaa tarvitset asioitteesi järjestelyyn.

Mitä pitempään sinä olet ollut vankilassa, sitä enemmän joudut suunnittelemaan elämääsi ja järjestelemään asioitasi.

Valmistaudu vankilasta vapautumiseen hyvissä ajoin. Aloita suunnittelu ja järjestely jo 3–6 kuukautta ennen kuin vapaudut. Jos sinulla ei ole asuntoa, aloita asunnon etsiminen 6 kuukautta ennen kuin vapaudut.

Kirjoita lista

Ryhdy suunnittelemaan elämääsi hyvissä ajoin. Mieti mitä haluat tehdä vankilasta vapautumisen jälkeen.

Mitä tulevaisuuden suunnitelmia sinulla on?
Haluatko tehdä töitä vai opiskella?
Mitä haluat tehdä vapaa-ajalla?
Mitä haluat harrastaa?
Miten hoidat terveyttäsi?

Mieti mitä asioita sinun tulee järjestää.
Onko sinulla asunto?
Tarvitsetko päihdehoitoa?
Onko sinulla velkoja?
Onko sinulla voimassa olevaa pankkitiliä ja pankkikorttia?

Mieti myös asioiden tärkeysjärjestystä. Mitkä asiat sinun on hoidettava ensimmäisenä ja mitkä asiat voit hoitaa myöhemmin.

Kirjoita lista asioista, jotka sinun on hoidettava. Hoida listalla olevat asiat päättäväisesti, asia kerrallaan. Älä kasaa liikaa hoidettavia asioita yhtä aikaa.

Älä anna periksi. Sinulla on oikeus tavalliseen elämään.

Kysy apua

Et voi hoitaa yksin kaikkia asioita, joten pyydä apua. Avun pyytäminen ei ole heikkoutta vaan osoitus siitä, että olet tosissasi.

Vankilan sosiaalityöntekijä auttaa sinua vankilasta vapautumiseen liittyvissä asioissa. Voit kysyä apua myös vankilan psykologilta, opinto-ohjaajalta, diakonilta tai pastorilta. Heidän avulla tavoitat siviilityöntekijät, esimerkiksi vankilan ulkopuolella toimivat sosiaalityöntekijät ja työvoimaneuvojat. Siviilityöntekijöiden apua tarvitset vapauduttuasi vankilasta.

Voit kysyä neuvoja myös Kris-järjestöjen edustajilta ja Kriminaalihuollon tukisäätiön työntekijöiltä.

Siviilityöntekijöitä voit lähestyä myös puhelimitse ja kirjeitse. Usein heitä voi tavata jo vankilassa. Tapaamisen järjestelyssä sinua auttavat vankilan työntekijät.

Hanki kalenteri

Kalenteri on hyvä apuväline asioiden hoitamisessa. Hanki kalenteri ja ota se käyttöön jo vankilassa ollessasi.

Älä käytä puhelimen kalenteria vaan oikeaa kalenteria. Puhelimessa olevat kalenterimerkinnot häviävät lopullisesti, jos puhelimesi menee rikki tai häviää.

Merkitse kalenteriin sovitut tapaamiset, niin muistat ne paremmin. Lisäksi kalenteri helpottaa sinua uusien tapaamisten sopimisessa ja asioiden tarkistamisessa.

Hoida 3–6 kuukautta ennen vapautumista

- Ryhdy etsimään töitä tai opiskelupaikkaa
- Ryhdy etsimään asuntoa
- Ryhdy etsimään hoitopaikkaa, jos sinulla on päihdeongelma tai mielenterveysongelma

Ryhdy etsimään töitä tai opiskelupaikkaa

Vankilan sosiaalityöntekijä auttaa sinua asunnon, työpaikan ja opiskelupaikan etsimisessä. Opiskeluun liittyvissä asioissa sinua opastaa myös vankilan opinto-ohjaaja.

Pyydä sosiaalityöntekijää tai opinto-ohjaajaa järjestämään tapaaminen kotikuntasi työvoimatoimiston työntekijän kanssa. Tapaamisen aikana saat selville mistä voit saada työtä. Samalla saat tietää oikeutesi työttömyyspäivärahaan tai muuhun rahalliseen tukeen. Rahallista tukea saa vain työtön, joka on työvoimatoimiston asiakas.

Työvoimatoimisto opastaa myös opiskeluun liittyvissä asioissa. Nykyisin mahdollisuuksia on monenlaisia. On myös opiskelupaikkoja, joissa ei istuta pulpetissa koko päivää.

Ryhdy etsimään asuntoa

Vuokra-asuntoa voit etsiä lukemalla sanomalehtien ilmoituksia. Voit myös hakea kotikuntasi kaupungin tai kunnan vuokra-asuntoja. Asuntohakemuksen kaupungin tai kunnan vuokra-asuntoihin saat kotikuntasi sosiaalitoimistosta. Lisäksi eri järjestöillä ja säätiöillä on vuokrattavana asuntoja, esimerkiksi Y-säätiöllä.

Harkitse tukiasunnossa tai asuntolassa asumista, jos et löydä vuokra-asuntoa. Ne ovat parempia vaihtoehtoja kuin asunnottomaksi jääminen. Lisäksi niistä on helpompi päästä tulevaisuudessa itsenäiseen vuokra-asuntoon.

Sovi etukäteen kotikuntasi sosiaalitoimiston kanssa vuokran maksamisesta. Kysy voitko sinä saada rahallista tukea vuokraan ja vuokratakuuseen. Samalla saat tietää, minkä hintaiseen vuokra-asuntoon sinulle annetaan tukea.

Neuvottele sosiaalitoimiston kanssa myös, jos sinulla on maksamattomia vuokria, häätöjä tai häiriömerkintöjä edellisistä asunnoista. Ne voivat estää sinua saamasta vuokra-asuntoa. Useimmiten asunnon saamisen esteistä päästään sopimukseen, kun sinä itse olet valmis sopimaan asioista.

Moni vankilasta vapautuva haluaa muuttaa uudelle paikkakunnalle. Ota huomioon että se on mahdollista vain jos pystyt omalla palkallasi maksamaan vuokrasi ja elinkustannuksesi. Muun kuin kotikunnan sosiaalitoimiston asiakkaaksi ei pääse helposti.

Ryhdy etsimään hoitopaikkaa

Jos sinulla on päihdeongelma tai mielenterveysongelma, selvitä miten voit hoitaa ongelmaasi vankilasta vapautumisen jälkeen. Tietoja hoidoista ja tukiryhmistä saat vankilan terveydenhuollosta, erityisohjaajalta ja sosiaalityöntekijältä. Kysy ensin kotikuntasi sosiaalitoimistosta, maksaako se hoitosi.

Ota huomioon, että selvänä pysyminen siviilissä on paljon vaikeampaa kuin vankilassa. Muurin ulkopuolella on paljon houkutuksia ja vähän valvontaa, joten moni retkahtaa heti vapauduttuaan. Jos olet käyttänyt päihteitä jo pitkään, onnistut parhaiten kun siirryt vankilasta suoraan kuntoutukseen.

Jos päätät jatkaa päihteiden käyttöä ota huomioon, että päihteiden käyttö rajoittaa monella tapaa sinun mahdollisuuksiasi. Jos käytät päihteitä, sinun on vaikea saada asuntoa ja työtä. Lisäksi päihteet vaarantavat terveytesi ja ihmissuhteesi sekä huonontavat toimeentuloasi ja elämäsi laatua.

Hoida 1–3 kuukautta ennen vapautumista

- Varaa aika sosiaalitoimistoon
- Avaa pankkitili ja hanki henkilöllisyystodistus
- Tarvittaessa varaa aika lääkärille
- Varaa aika kotikuntasi velkaneuvontaan, jos sinulla on velkoja

Varaa aika sosiaalitoimistoon

Vankilasta vapautumisen jälkeen saatat tarvita apua elämäntilanteesi selvittämisessä. Apua saat kotikuntasi sosiaalitoimistosta.

Sosiaalitoimistossa sinua autetaan esimerkiksi asuntolapaikan etsimisessä, toimeentuloasioissa, velkaongelmissa, perheongelmissa ja erilaisten riippuvuuksien hoitamisessa. Sosiaalitoimistosta voit myös hakea toimeentulotukea.

Sosiaalitoimistoon on varattava tapaamisaika etukäteen. Aika kannattaa varata 1–3 kuukautta ennen kuin vapaudut vankilasta. Yritä saada aika samalle päivälle kun pääset pois vankilasta.

Avaa pankkitili ja hanki henkilöllisyystodistus

Työttömyyskorvaukset, toimeentulotuki ja palkka työstä maksetaan aina pankkitilille. Jos sinulla ei ole voimassaolevaa pankkitiliä, avaa pankkitili pankissa. Pankkitilin avaamiseen tarvitset voimassaolevan henkilöllisyystodistuksen. Virallisia henkilöllisyystodistuksia ovat ajokortti, poliisin myöntämä henkilöllisyyskortti ja passi.

Jos sinulla ei ole voimassaolevaa henkilöllisyystodistusta, hanki se kun olet lomalla vankilasta. Voit myös anoa saatettua asioimislupaa, jonka aikana voit hankkia henkilöllisyystodistuksen ja avata pankkitilin.

Ajokortin voit uusia ainoastaan kotikuntasi poliisiasemalla. Henkilökorttia tai passia voit hakea poliisin lupapalvelupisteissä, millä tahansa paikkakunnalla.

Kun jätät poliisille henkilökorttihakemuksen tai passihakemuksen, tarvitset mukaan 1 passikuvan ja vanhan passin tai henkilökortin sekä rahaa maksamiseen.

Lisäksi passia hakiessa tarvitset mukaan myös sotilaspassin, siviilipalvelutodistuksen tai kutsuntatodistuksen, jos olet 18–30-vuotias mies.

Varaa aika lääkärille

Jos sinulla on sairaus, johon tarvitset hoitoa, varaa aika lääkärille kotikuntasi terveyskeskuksesta.

Pyydä vankilan terveydenhuollosta lääkekortti ja tiedot hoidoista, joita sinulle on annettu vankilassa olon aikana.

Ota lääkekortti ja hoitotiedot mukaan, kun käyt lääkärissä tai terveydenhoitajalla siviilissä, vankilasta vapautumisen jälkeen.

Varaa aika velkaneuvontaan

Jos sinulla on velkoja, varaa aika kotikuntasi velkaneuvontaan. Vankilan sosiaalityöntekijä auttaa sinua ajan varaamisessa. Kunnan velkaneuvonnassa saat apua velkojesi selvittämisessä ja velkaongelmien ratkaisemisessa.

Vankilasta vapautuminen

Vapautumispäivä

Yleensä vankilasta pääsee ulos vapautumispäivänä kello 7 aamulla. Vankilasta lähtiessäsi sinä saat mukaasi omat tavarasi, todistuksen suoritetusta rangaistuksesta sekä jäljellä olevat rahat, mitä sinulle on kertynyt vankilan työtoiminnasta tai muusta toiminnasta.

Lisäksi saat vapaussassin, jos pääset ehdonalaan vapauteen.

Vapaussassiin merkitään oletko sinä valvonnan alainen koeaikana. Siihen merkitään myös määräykset, joita sinun on noudatettava koeaikana valvotussa vapaudessa.

Saat myös matkalipun kotipaikkakunnallesi. Syrjässä olevasta vankilasta vankilan työntekijät järjestävät sinulle kyydin rautatieasemalle tai linja-autoasemalle. Sinä voit myös itse järjestää itsellesi kyydin.

Kun olet päässyt vankilasta, sinun on käytävä useissa eri virastoissa. Esimerkiksi työvoimatoimistossa, sosiaalitoimistossa, Kriminaalihuoltolaitoksessa ja Kansaneläkelaitoksessa eli Kelassa.

Varaudu siihen, että joka paikassa joudut esittelemään itsesi ja tilanteesi yhä uudelleen ja uudelleen. Joka paikassa työntekijät kysyvät sinulta samoja kysymyksiä. Ota rauhallisesti. Älä hermostu.

Varaudu myös siihen, että ensimmäisten päivien aikana joudut järjestelemään asioitasi ja ostamaan itsellesi välttämättömiä tarvikkeita.

Hoida samana päivänä kun vapaudut

- Ilmoittaudu työvoimatoimistossa
- Käy sosiaalitoimistossa
- Hanki puhelin ja puhelinliittymä

Ilmoittaudu työvoimatoimistossa

Ilmoittaudu työvoimatoimistossa työnhakijaksi samana päivänä kun pääset pois vankilasta. Ota mukaan vapauspassi tai vankilasta vapautumistodistus sekä työtodistukset ja koulutodistukset.

Työttömyyskorvausta saavat vain työvoimatoimistoon ilmoittautuneet työnhakijat. Yleensä myös sosiaalitoimisto vaatii työnhakijana olemista, mikäli haet toimeentulotukea.

Käy sosiaalitoimistossa

Käy myös sosiaalitoimistossa. Sosiaalitoimistosta voit hakea toimeentulotukea. Lisäksi sosiaalitoimistosta saat tietoja esimerkiksi asunnottomien asunnoista ja yömajoista.

Hanki puhelin ja puhelinliittymä

Hanki puhelin ja puhelinliittymä samana päivänä kun vapaudut vankilasta. Puhelin helpottaa sinua asioiden hoitamisessa sekä yhteydenpidossa tuttaviesi kanssa.

Hoida 1–3 päivää vapautumisen jälkeen

- Ilmoittaudu Kriminaalihuoltolaitoksella
- Hae työttömyysturvaa Kelasta tai työttömyyskassasta

Ilmoittaudu Kriminaalihuoltolaitoksella

Ilmoittaudu Kriminaalihuoltolaitoksella valvojallesi, mikäli sinut on määrätty valvottuun vapauteen. Valvojalle sinun on ilmoitettava valvontasuunnitelmassa määrättyinä päivinä.

Hae työttömyysturvaa

Jos olet työtön ja olet ilmoittautunut työvoimatoimistoon työnhakijaksi, voit saada rahallista avustusta, ansiopäivärahaa tai peruspäivärahaa.

Voit hakea ansiopäivärahaa omasta työttömyyskassastasi, jos olet ollut jonkin työttömyyskassan jäsen vähintään 10 kuukautta. Voit kysyä neuvoja ansiopäivärahan hakemisesta työvoimatoimistosta.

Jos et ole työttömyyskassan jäsen, voit hakea peruspäivärahaa Kelasta. Hae Kelasta peruspäiväraahakemus. Täytä se ja hanki hakemukseen tarvittavat liitteet. Palauta hakemus ja liitteet Kelaan.

Selviytyminen siviilissä

Asioiden hoitaminen ja elämän järjestäminen siviilissä vaatii sinulta aktiivisuutta ja pitkäjännitteisyyttä. Hoida vaikka yksi asia päivässä, mutta hoida se kunnolla.

Älä jää neljän seinän sisälle tuijottamaan televisiota. Keksi jokaiselle päivälle jotakin tekemistä. Pidä yhteyttä kavereihisi ja läheisiisi. Harrasta.

Suunnittele miten saat parannettua elämääsi. Ja toteuta suunnitelmasi.

Tässä vielä aiheittain ohjeita miten hoidat asioita siviilissä.

Ajokortti

Voit uusia ajokorttisi kotikuntasi poliisiasemalla, jos ajokorttisi ei ole voimassa tai se on hävinnyt tai tuhoutunut. Mikäli sinut on tuomittu ajokieltoon, selvitä ensin poliisiasemalta, millä ehdoilla voit saada ajokorttisi takaisin.

Kun haet uutta ajokorttia poliisiasemalta, tarvitset mukaan 2 valokuvaa ja rahaa maksamiseen sekä entisen ajokortin, jos se on tallessa.

Jos vanha ajokorttisi on varastettu, kadonnut tai tuhoutunut, kirjoita paperille selvitys siitä, miten ajokorttisi varastettiin, katosi tai tuhoutui ja ota selvitys mukaan poliisiasemalle.

Asunnon etsiminen

Vuokra-asuntoa voit etsiä Internetistä tai lukemalla sanomalehtien ilmoituksia. Linkkejä internet-sivuille, joissa kerrotaan asumispalveluista ja tukiasunnoista, löydät osoitteesta www.porttivapauteen.fi kohdasta Linkkihakemisto.

Internetiä voi käyttää ilmaiseksi monien järjestöjen päivätöimipisteissä. Kotipaikkakuntasi päivätöimipisteistä saat tietoa sosiaalitoimistosta.

Voit myös hakea kotikuntasi kaupungin tai kunnan vuokra-asuntoa. Asuntohakemuksen saat sosiaalitoimistosta.

Harkitse tukiasunnossa tai asuntolassa asumista, jos et löydä vuokra-asuntoa. Ne ovat parempia vaihtoehtoja kuin asunnottomaksi jääminen. Lisäksi niistä on helpompi päästä tulevaisuudessa itsenäiseen vuokra-asuntoon.

Tukiasunnoista ja asuntoloista saat tietoa omalta sosiaalityöntekijältäsi sosiaalitoimistosta.

Jos olet työtön tai palkkasi on pieni, kysy sosiaalityöntekijältä maksako sosiaalitoimisto vuokratakuusi. Samalla saat tietää, minkä hintaiseen vuokra-asuntoon saat tukea.

Neuvottele sosiaalityöntekijän kanssa myös, jos sinulla on maksamattomia vuokria, häättöjä tai häiriömerkintöjä edellisistä asunnoista. Ne voivat estää sinua saamasta vuokra-asuntoa. Asunnon saamisen esteistä voi päästä sopimukseen, kun sinä itse olet valmis sopimaan asioista.

Asunnon saaminen

Kun saat asunnon, sinun on tehtävä vuokrasopimus asunnon omistajan kanssa. Kysy asunnon omistajalta, sisältääkö vuokra vesimaksun vai joudutko maksamaan vesimaksun erikseen.

Sinun on tehtävä myös sähkösopimus sähköyhtiön kanssa. Voit tehdä sähkösopimuksen soittamalla sähköyhtiön asiakaspalveluun.

Tee myös kotivakuutus vakuutusyhtiössä. Jos luottotietosi eivät ole kunnossa, saat kotivakuutuksen vain käteisellä. Tällöin voit pyytää apua sosiaalitoimistosta.

Muista tehdä muuttoilmoitus ja ilmoittaa tuttavillesi uusi osoitteesi. Muuttoilmoituksen voit tehdä postissa tai maistraatissa.

Postista saat myös ilmaisia osoitteenmuutoskortteja. Niihin voit kirjoittaa uuden osoitteesi ja puhelinnumerosi. Kortit voit lähettää ilmaiseksi tuttavillesi ja sukulaisillesi.

Tee myös sisäänmuuttoilmoitus. Sisäänmuuttoilmoitus tarkoittaa sitä, että sinut merkitään talon asukkaaksi talonkirjoihin. Saat tietää vuokranantajaltasi kuka pitää talonkirjaa ja kenelle ilmoitus tehdään.

Rahallista asuntotukea voit hakea Kansaneläkelaitoksesta eli Kelasta. Hae Kelasta asuntotukihakemus. Täytyä se ja hanki hakemukseen tarvittavat liitteet. Palauta hakemus ja liitteet Kelaan.

Lisäksi ota selvää uuden asuntosi taloyhtiön säännöistä ja noudata niitä.

Henkilöllisyystodistus

Virallisia henkilöllisyystodistuksia ovat ajokortti, poliisin myöntämä henkilöllisyyskortti ja passi.

Ajokortin voit uusia ainoastaan kotikuntasi poliisiasemalla. Henkilökorttia tai passia voit hakea poliisin lupapalvelupisteissä, millä tahansa paikkakunnalla.

Kun jätät poliisille henkilökorttihakemuksen tai passihakemuksen, tarvitset mukaan 1 passikuvan ja vanhan passin tai henkilökortin sekä rahaa maksamiseen.

Lisäksi passia hakiessa tarvitset mukaan myös sotilaspassin, siviilipalvelutodistuksen tai kutsuntatodistuksen, jos olet 18–30-vuotias mies.

Lasten elatusasiat

Lasten elatusasioissa sekä perheongelmissa voit kysyä neuvoa sosiaalitoimistosta.

Vankilasta vapautumisen jälkeen ilmoita kotikuntasi sosiaalitoimistoon elatusasioita hoitavalle henkilölle tai elatusasioita hoitavaan yksikköön, että olet vapautunut vankilasta ja tulosi ovat muuttuneet. Ilmoita aina sosiaalitoimistoon elatusasioita hoitavalle henkilölle, kun tulosi muuttuvat.

Pankkitili ja pankkikortti

Jos sinulla ei ole voimassaolevaa pankkitiliä ja pankkikorttia, avaa pankkitili pankissa.

Pankkitilin avaamiseen tarvittavat voimassaolevan henkilöllisyystodistuksen. Virallisia henkilöllisyystodistuksia ovat ajokortti, poliisin myöntämän henkilöllisyyskortti ja passi.

Puhelin ja puhelinliittymä

Puhelinliittymä mahdollistaa puhelimen käytön. Puhelinliittymiä myydään puhelinoperaattoreiden liikkeissä ja useimmissa kaupoissa, joissa myydään myös puhelimia. Puhelinoperaattoreita ovat esimerkiksi DNA Finland, Elisa, Kolumbus, Saunalahti ja Sonera-Telia.

Voit myös ostaa R-kioskilta prepaid-liittymän. Prepaid tarkoittaa sitä, että ostat puheaikaa ennakoon eli sinulle ei tule jälkikäteen puhelinlaskua. Prepaid-liittymissä ei ole myöskään kuukausimaksuja tai perusmaksuja. Jatkossa voit ladata lisää puheaikaa prepaid-liittymääsi ostamalla R-kioskilta latauslipukkeita.

Prepaid-liittymä sopii sinulle jos haluat maksaa puhelusi ennakoon ja haluat kontrolloida omia puhelumaksujasi.

Älä vaihda usein puhelinnumeroa. Jos puhelinnumerosi vaihtuu jatkuvasti, kukaan ei saa sinua kiinni puhelimitse. Tämä hankaloittaa asioitteesi hoitamista.

Voit esimerkiksi menettää asunto- tai työpaikkatarjouksen, jos sinua ei tavoiteta antamastasi numerosta.

Päihdeongelman hoito

Tietoja päihdeongelman hoitamisesta saat sosiaalitoimistosta ja terveyskeskuksesta. Sosiaalitoimistosta saat myös tietää, kuka maksaa hoitosi.

Jos haluat saada hoitopaikan, varaa aika terveyskeskuksen lääkärille. Jos haluat hoitaa päihdeongelmaasi avohoidossa, voit ottaa suoraan yhteyttä kotipaikkakuntasi A-klinikkaan tai päihdekliniikkaan.

Lisäksi ota selvää mitä päihdeongelmallisille tarkoitettuja tukiryhmiä toimii paikkakunnallasi ja milloin ryhmät kokoontuvat. Esimerkiksi AA- ja NA-ryhmät.

Päihdeongelman itsenäiseen hoitamiseen löydät apuvälineitä ja tietoa Internetistä osoitteesta www.paihdelinkki.fi.

Työn tai opiskelupaikan etsiminen

Pitkän vankeuden jälkeen voi olla vaikea löytää töitä. Etenkin jos sinulla ei ole ammattia eikä paljon työkokemusta.

Jos sinulla ei ole ammattia, harkitse opiskelemaan ryhtymistä. Nykyään on myös opiskelupaikkoja, joissa ei istuta pulpetissa koko päivää.

Työpaikan ja opiskelupaikan etsimisessä saat apua työvoimatoimistosta.

Varaa aika työvoimatoimiston opinto-ohjaajalle, jos olet kiinnostunut opiskelemisestä.

Jos haluat löytää työpaikan, varaa aika työvoimatoimiston työvoimaneuvojalle. Ota mukaan työvoimaneuvon vastaanotolle kaikki työtodistuksesi ja koulutodistuksesi.

Voit etsiä työpaikkaa tai opiskelupaikkaa myös lukemalla lehtien ilmoituksia. Löydät työpaikoista ilmoituksia lisäksi Internetistä. Linkkejä internet-sivuille, joissa ilmoitetaan työpaikoista, löydät osoitteesta www.porttivapauteen.fi kohdasta Linkkihakemisto.

Valvontaan vapautuminen

Valvontaan vapautuminen tarkoittaa sitä, että vanki vapautuu vankilasta koeajaksi Kriminaalihuoltolaitoksen valvontaan. Koeaika kestää pisimmillään 3 vuotta.

Valvontaan vapautuvalle vangille nimetään valvoja. Vanki tapaa valvojan jo vankilassa olon aikana. Vankilasta vapautumisen jälkeen vanki tapaa valvojaa säännöllisesti koeajan loppuun saakka.

Valvojan tehtävä on paitsi valvoa ehdonalaista vapauttasi myös auttaa sinua elämässä. Voit kysyä valvojalta neuvoja erilaisissa arkielämän ongelmissa ja käytännön asioissa.

Tapaamiset valvojan kanssa ovat luottamuksellisia.

Jos sinä pääset valvottuun vapauteen, sinun velvollisuutesi ovat seuraavat:

1. Sinun tulee käydä tapaamassa valvojaa Kriminaalihuoltolaitoksella 3 vuorokauden sisällä, kun olet päässyt pois vankilasta.
2. Sinun on tavattava valvojaa sovittuina aikoina aluksi vähintään 2 kertaa kuukaudessa.
3. Sinun on tultava tapaamaan valvojaa selvin päin.
4. Sinun on kerrottava valvojalle ne tiedot itsestäsi, mitä hän sinulta kysyy. Sinun on myös kerrottava valvojalle etukäteen, jos sinun tiedoissasi tapahtuu muutoksia. Esimerkiksi jos muutat uuteen asuntoon ja osoitteesi muuttuu.
5. Sinun on pyydettävä valvojalta etukäteen lupa, jos poistut kotipaikkakunnaltasi eli olet lähdössä käymään toisella paikkakunnalla.
6. Sinun on noudatettava niitä määräyksiä mitä sinulle annettiin, kun pääsit pois vankilasta. Sinun on noudatettava myös niitä määräyksiä, jotka valvoja sinulle antaa.

Mikäli et noudata sinulle annettuja määräyksiä tai et kerro valvojalle rehellisesti asioistasi tai et saavu tapaamaan valvojaa sovitusti, sinulle annetaan kirjallinen tai suullinen varoitus. Voit myös menettää vapautesi ja voit joutua takaisin vankilaan.

Kriminaalihuoltolaitos maksaa sinulle matkakorvauksen matkasta valvojan tapaamiseen.

Vapauspassi

Vapauspassi annetaan vangeille, jotka vapautuvat ehdonalaisesti. Vapauspassiin merkitään onko vanki koeaikana Kriminaalihuoltolaitoksen valvonnan alainen. Siihen merkitään myös määräykset, joita vangin on noudatettava koeaikana valvotussa vapaudessa.

Säilytä vapauspassi, sillä sinun tulee näyttää se kun käyt työvoimatoimistossa. Sinun tulee näyttää vapauspassi myös poliisille, jos poliisi pyytää sinua näyttämään sen.

Velat

Velkojen maksaminen on ainoa tie siihen, että jonakin päivänä sinä saat koko palkan itsellesi ja luottotietosi kuntoon.

Velkojen selvittämisessä sinua auttaa kotikuntasi talous- ja velkaneuvoja. Lisäksi Takuu-Säätiöllä on maksuton puhelinneuvonta, josta saat tietoja maksuvaikeuksien selvittämisestä.

Selvitä ensin yhdessä velkaneuvojan kanssa, mitä velkoja sinulla on. Sopikaa sitten velkojen kanssa velkojesi lyhentämisestä.

Lyhennä velkojasi sopimusten mukaisesti, niin sinut palkitaan. Monet velkojat ovat valmiita antamaan anteeksi osan veloista, jos pidät kiinni sopimuksista ja lyhennät velkojasi.

Rikoksista aiheutuneista veloista sinä ja velkaneuvojasi voitte neuvotella ulosottoviranomaisen sekä muiden velkojien kanssa.

Neuvottelut voit aloittaa vasta sitten, kun kaikki sinua koskevat rikostutkinnat ovat päättyneet, olet saanut niistä tuomiot ja olet suorittanut loppuun niistä saamasi vankeusrangaistukset.

Mistä tietoa?

Tietoja erilaisista palveluista, hoitopaikoista, harrastuksista, tukiryhmistä ja niin edelleen löydät Internetistä vankilasta vapautuneiden palvelusivuilta, jotka ovat osoitteessa www.porttivapauteen.fi.